

Opakování

Právní minimum zdravotnického pracovníka

Základní právní pojmy

- **Právo soukromé a právo veřejné**

- Právo soukromé

- zásada - „každý může činit, co není zákonem zakázáno“

- rovnost účastníků

- výrazem - smlouva

- např.: právo občanské, rodinné, obchodní, pracovní

- Právo veřejné

- zásada - „nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“

- nadřízenost (státu, státních orgánů) a podřízenost (ostatních subjektů)

- výrazem - úřední rozhodnutí

- např.: právo správní, trestní, finanční, živnostenské

Soukromé právo

- Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí bezdůvodně újmu druhým.
- **Soukromé právo spočívá zejména na zásadách, že**
  - a) každý má právo na ochranu svého života a zdraví, jakož i svobody, cti, důstojnosti a soukromí,
  - b) rodina, rodičovství a manželství požívají zvláštní zákonné ochrany,
  - c) nikdo nesmí pro nedostatek věku, rozumu nebo pro závislost svého postavení utrpět nedůvodnou újmu; nikdo však také nesmí bezdůvodně těžit z vlastní neschopnosti k újmě druhých,
  - d) daný slib zavazuje a smlouvy mají být splněny,
  - e) vlastnické právo je chráněno zákonem a jen zákon může stanovit, jak vlastnické právo vzniká a zaniká, a
  - f) nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží.
- **Zásada spravedlnosti a práva.**

Právní předpisy upravující poskytování zdravotních služeb

- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
- Nová terminologie
- Zdravotní služby
- Práva a povinnosti zdrav. pracovníků
- Práva a povinnosti pacientů
- Právní vztahy poskytovatelů zdravotních služeb a pacientů, aj.

Právní předpisy upravující poskytování zdravotních služeb

- Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách
- Zvláštní druhy zdravotních služeb, např. sterilizace, asistovaná reprodukce, kastrace, odběry krve za účelem léčby nebo výroby transfuzních přípravků, genetická vyšetření, ověřování v klinické praxi dosud nezavedených metod, pracovnělékařské služby, posudkovou péči, ochranné léčení.

Právní předpisy upravující poskytování zdravotních služeb

- **Zákon** č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě
- **Nařízení vlády** [č. 148/2012 Sb.](#), o stanovení výše úhrady nákladů na připravenost poskytovatele zdravotnické záchranné služby na řešení mimořádných událostí a krizových situací ze státního rozpočtu
- **Vyhláška** [č. 240/2012 Sb.](#), kterou se provádí zákon o zdravotnické záchranné službě
- **Vyhláška** [č.296/2012 Sb.](#), o požadavcích na vybavení poskytovatele zdravotnické dopravní služby, poskytovatele zdravotnické záchranné služby a poskytovatele přepravy pacientů neodkladné péče dopravními prostředky a o požadavcích na tyto dopravní prostředky

Právní předpisy upravující poskytování zdravotních služeb

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- Zákon č. 123/2003 Sb., o zdravotnických prostředcích
- Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech
- Zákon č. 285/2002 Sb., transplantační zákon
- Zákon č. 296/2008 Sb., o lidských tkáních a buňkách
- Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství
- Zákon č. 379/2005 Sb., o ochraně před návykovými látkami

Právní předpisy upravující poskytování zdravotních služeb

- Vyhláška č. 75/1986 Sb., kterou se provádí zákon o umělém přerušení těhotenství
- Vyhláška č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče
- Vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb
- Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci
- Vyhláška č. 39/2012 Sb., o dispenzární péči
- Vyhláška č. 70/2012 Sb., o preventivních prohlídkách
- Vyhláška č. 102/2012 Sb., o hodnocení kvality a bezpečí lůžkové zdravotní péče
- Vyhláška č. 104/2012 Sb., o posouzení nemoci z povolání

Zdravotní pojištění

Osobní rozsah zdravotního pojištění

- Osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky,
- osoby, které na území České republiky nemají trvalý pobyt, pokud jsou zaměstnanci zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky, (dále jen "pojištěnci").

Vznik zdravotního pojištění

- Narození, jde-li o osobu s trvalým pobytem na území České republiky,
- osoba bez trvalého pobytu na území České republiky stala zaměstnancem,
- získání trvalého pobytu na území České republiky.

Zánik zdravotního pojištění

- Úmrtí pojištěnce nebo jeho prohlášení za mrtvého,
- osoba bez trvalého pobytu na území České republiky přestala být zaměstnancem,
- ukončení trvalého pobytu na území České republiky.

Práva pojištěnce

- **Pojištěnec má právo**
- Na výběr zdravotní pojišťovny, nestanoví-li tento zákon jinak,
- na výběr poskytovatele zdravotních služeb na území České republiky (dále jen "poskytovatel"), který je ve smluvním vztahu k příslušné zdravotní pojišťovně, a na výběr zdravotnického zařízení tohoto poskytovatele;
- v případě registrujícího poskytovatele může toto právo uplatnit jednou za 3 měsíce,

Práva pojištěnce

- na časovou a místní dostupnost hrazených služeb poskytovaných smluvními poskytovateli příslušné zdravotní pojišťovny,
- na poskytnutí hrazených služeb v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem, přičemž poskytovatel nesmí za tyto hrazené služby přijmout od pojištěnce žádnou úhradu,

Práva pojištěnce

- na léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely bez přímé úhrady, jde-li o léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely hrazené ze zdravotního pojištění a předepsané v souladu s tímto zákonem;
- to platí i v případech, kdy poskytovatel lékařské péče nemá se zdravotní pojišťovnou pojištěnce dosud uzavřenou smlouvu,

Práva pojištěnce

- na poskytnutí informací od zdravotní pojišťovny o jemu poskytnutých hrazených službách,
- podílet se na kontrole poskytnuté zdravotní péče hrazené zdravotním pojištěním,
- na vystavení dokladu o zaplacení regulačního poplatku; poskytovatel je povinen tento doklad pojištěnci na jeho žádost vydat,
- na vystavení dokladu o zaplacení regulačního poplatku a o zaplacení doplatku za vydání částečně hrazeného léčivého přípravku nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely poskytovatelem lékařské péče;
- poskytovatel lékařské péče je povinen tento doklad pojištěnci na jeho žádost vydat,

Práva pojištěnce

- na uhrazení částky přesahující limit pro regulační poplatky a doplatky za předepsané částečně hrazené léčivé přípravky nebo potraviny pro zvláštní lékařské účely zdravotní pojišťovnou,
- na náhradu nákladů, které vynaložil na neodkladnou zdravotní péči čerpanou v cizině, a to pouze do výše stanovené pro úhradu takové péče, pokud by byla poskytnuta na území České republiky,
- na náhradu nákladů, které vynaložil na zdravotní služby čerpané v jiném členském státě Evropské unie, pokud jde o zdravotní služby, které by byly při poskytnutí na území České republiky hrazeny ze zdravotního pojištění (dále jen "hrazené přeshraniční služby"), a to pouze do výše stanovené pro úhradu takových služeb, pokud by byly poskytnuty na území České republiky,
- na informace týkající se možností čerpat zdravotní služby v jiných členských státech Evropské unie.

Práva pojištěnce

- Má-li pojištěnec za to, že mu nejsou poskytovány hrazené služby v souladu s tímto zákonem, může podat stížnost podle zákona o zdravotních službách.

Seznam ZP

111 Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

201 Vojenská zdravotní pojišťovna ČR

205 Česká průmyslová zdravotní pojišťovna

207 Oborová zdravotní poj. zam. bank, poj. a stav.

209 Zaměstnanecká pojišťovna Škoda

211 Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR

213 Revírní bratrská pokladna, zdrav. pojišťovna

Podmínky poskytování zdravotních služeb,

Zdravotní služba je zdravotní péče a nebo..

konzultační služby,
jejichž účelem je
posouzení
individuálního
léčebného postupu,

další konzultace
podporující rozhodování
pacienta

nakládání s tělem
zemřelého

zdravotnická záchranná
služba,

zdravotnická dopravní
služba, přeprava
pacientů neodkladné
péče,

Odběrová a tkáňová
zařízení

transfuzní služby nebo
krevní banky

specifické zdravotní
služby

transplantace

umělé přerušení
těhotenství

Zdravotní péče je

soubor činností a opatření prováděných u fyzických osob za účelem

- předcházení, odhalení a odstranění nemoci, vady nebo zdravotního stavu (dále jen „nemoc“),
- udržení, obnovení nebo zlepšení zdravotního a funkčního stavu,
- udržení a prodloužení života a zmírnění utrpení,
- pomoci při reprodukci a porodu,
- posuzování zdravotního stavu,

preventivní, diagnostické, léčebné, léčebně rehabilitační, ošetrovatelské nebo jiné zdravotní výkony prováděné zdravotnickými pracovníky

Druhy a formy zdravotní péče

Podle časové naléhavosti jejího poskytnutí jsou

Neodkladná péče

- zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život
- působují náhlou nebo intenzivní bolest

Akutní péče,

- Odvrácení vážného zhoršení zdravotního stavu
- snížení rizika vážného zhoršení zdravotního stavu

Nezbytná péče

- zdravotní stav pacienta, který je zahraničním pojištěncem, s přihlédnutím k povaze dávek a k délce pobytu na území České republiky;

Plánovaná péče

Formy zdravotní péče

Ambulantní péče

- nevyžaduje hospitalizace pacienta
- Primární
- Specializovaná
- Stacionární

Jednodenní péče

- pobyt pacienta na lůžku po dobu kratší než 24 hodin,

Lůžková

- Akutní intenzivní
- Akutní standardní
- Následná
- Dlouhodobá

Oprávnění k poskytování ZS

Vydává:

- a) krajský úřad, v jehož správním obvodu je zdravotnické zařízení,
- b) Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, jde-li o zdravotní služby poskytované ve zdravotnických zařízeních zřízených ministerstvy

Povinnosti poskytovatele dle ZOZS

- poskytovat zdravotní služby na náležité odborné úrovni,
- vytvořit podmínky k uplatňování práv a povinností pacientů
- vytvořit podmínky k uplatňování práv a povinností zdravotnických pracovníků

Zdravotnická dokumentace a povinnost mlčenlivosti

Obsah

a) identifikační údaje pacienta,

b) pohlaví pacienta,

c) identifikační údaje poskytovatele

d) informace o zdravotním stavu pacienta, o průběhu a výsledku poskytovaných zdravotních služeb a o dalších významných okolnostech,

e) údaje zjištěné z rodinné, osobní a pracovní anamnézy pacienta,

f) údaje vztahující se k úmrtí pacienta,

g) další údaje

Nahlížení do zdravotnické dokumentace

Zdravotničtí pracovníci

- osoby se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání
- v přímé souvislosti s poskytováním zdravotních služeb
- v rozsahu nezbytně nutném pro výkon povolání
- z důvodu splnění úkolů podle tohoto zákona nebo jiných právních předpisů
- při hodnocení správného postupu při poskytování zdravotních služeb,

Pacient

- v přítomnosti zaměstnance pověřeného poskytovatelem
- Právo činit si výpisy nebo kopie

Rodina, příbuzní, pozůstalí

- zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta;
- osoby určené pacientem, zákonným zástupcem nebo opatrovníkem pacienta,
- osoby blízké zemřelému pacientovi:
  - informace o zdravotním stavu pacienta, který zemřel, a informace o výsledku pitvy, byla-li provedena, včetně práva nahlížet do zdravotnické dokumentace vedené o jeho osobě nebo do jiných zápisů vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu a pořizovat z nich výpisy nebo jejich kopie.
  - Zemřelý mohl tento přístup předem zakázat

Pořizování kopií

- V zásadě pořizuje poskytovatel
  - úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením výpisu
  - v případě, že je zdravotnická dokumentace vedena pouze v elektronické podobě, má pacient nebo jiná osoba oprávněná podle § 65 právo nahlížet dálkovým přístupem nebo na pořízení její kopie na technickém nosiči dat, který si určí, nebrání-li tomu technické možnosti poskytovatele; to neplatí, požaduje-li listinnou podobu.
- Na místě může i osoba oprávněná ze zákona
- O každém pořízením učinit záznam (s výjimkou zdrav. pracovníka)

Zdravotnická dokumentace a povinnost mlčenlivosti

Povinnost mlčenlivosti

Poskytovatel

Zdravotnický pracovník

Jiní odborní pracovníci

Práva pacienta

Práva pacienta

- Pacient má právo na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni
- Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s **jeho svobodným a informovaným souhlasem,**

Další práva

- a) **na úctu, důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb** v souladu s charakterem poskytovaných zdravotních služeb,
- b) **zvolit si poskytovatele** ... zdravotních služeb, které odpovídají zdravotním potřebám pacienta, a zdravotnické zařízení, ...
- c) **vyžádat si konzultační služby** od jiného poskytovatele, popřípadě zdravotnického pracovníka, než který mu poskytuje zdravotní služby; to neplatí, jde-li o poskytování neodkladné péče nebo o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,

Práva pacienta

d) být seznámen s vnitřním řádem zdravotnického zařízení lůžkové nebo jednodenní péče

e) Na 1. nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce, opatrovníka, osoby blízké

a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb;

Práva pacienta

f) být předem informován o ceně poskytovaných zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených z veřejného zdravotního pojištění a o způsobu jejich úhrady, pokud to jeho zdravotní stav umožňuje Co je to předem, jakým způsobem, dát podpis, prohlášení

Práva pacienta ...

g) znát jméno, popřípadě jména, a příjmení zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků přímo zúčastněných na poskytování zdravotních služeb

h) odmítnout přítomnost osob, které nejsou na poskytování zdravotních služeb přímo zúčastněny,

Práva pacienta ...

- i) přijímat návštěvy ve zdravotnickém zařízení lůžkové nebo jednodenní péče, a to s ohledem na svůj zdravotní stav a v souladu s vnitřním řádem a způsobem, který neporušuje práva ostatních pacientů
- j) přijímat ve zdravotnickém zařízení lůžkové nebo jednodenní péče duchovní péči a duchovní podporu od duchovních církví a náboženských společností registrovaných v České republice

Práva pacienta

- k) na poskytování zdravotních služeb v co nejméně omezujícím prostředí při zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb.

Možnost volby poskytovatele a zdravotnického zařízení se nevztahuje

- a) zdravotnickou záchrannou službu a poskytovatele, ke kterému poskytovatel zdravotnické záchranné služby pacienta převáží,
- b) pracovnělékařské služby,
- c) nařízenou izolaci, karanténu nebo ochranné léčení,
- d) osoby umístěné v policejních celách; tyto osoby si mohou na své vlastní náklady přizvat k poskytnutí zdravotních služeb zvoleného zdravotnického pracovníka,
- e) osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody,
- f) osoby, jejichž zdravotní stav je posuzován pro účely poskytování služeb v oblasti zaměstnanosti¹⁹⁾ a pro účely sociálního zabezpečení²⁰⁾,
- g) vojáky v činné službě

Způsobilost k výkonu zdravotnického povolání

Jak získat odbornou způsobilost?

Způsobilost k výkonu zdravotnického povolání

Jak získat odbornou způsobilost?

Základní právní předpisy

95/2004 –
Lékaři, Zubaři,
Farmaceuti

96/2004 –
Nelékařští ZP

Zdravotnické povolání

- souhrn činností při poskytování zdravotní péče podle tohoto zákona, zejména ošetrovatelské péče,
- péče v porodní asistenci,
- preventivní péče, diagnostické péče,
- léčebné péče, léčebně rehabilitační péče, neodkladné péče, anesteziologicko-resuscitační péče,
- posudkové péče a dispenzární péče,

Způsobilost k výkonu ZP

má odbornou způsobilost podle zákona 96/2004, nebo
jemuž byla uznána odborná kvalifikace

je zdravotně způsobilý,

je bezúhonný.

Pracovní právo

Smlouva musí obsahovat

(a) druh práce, který má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat,

b) místo nebo místa výkonu práce, ve kterých má být práce vykonávána,

c) den nástupu do práce.

Zkušební doba

Může a nemusí být sjednána

- 3 měsíce
- 6 měsíců u vedoucího zaměstnance.

Doba pracovního poměru

- Určitá
  - Max 3 roky
  - Max 3x prodloužit
- Neurčitá
  - Lze zrušit pouze výpovědí

Obsah pracovního poměru

Zaměstnanec

- zaměstnanec povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy
- v rozvržené týdenní pracovní době a dodržovat povinnosti, které mu vyplývají z pracovního poměru

Zaměstnavatel

přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy,
platit mu za vykonanou práci mzdu nebo plat,
vytvářet podmínky pro plnění jeho pracovních úkolů a dodržovat ostatní pracovní podmínky stanovené právními předpisy, smlouvou nebo stanovené vnitřním předpisem,

Pracovní doba

- Kolik hodin týdně
- Běžně 40 hodin
- třisměnným a nepřetržitým pracovním režimem 37,5 hodiny týdně,
- s dvousměnným pracovním režimem 38,75 hodiny týdně.
- Kratší musí být sjednána
- Pružné rozvržení

Práce přesčas

- Práci přesčas je možné konat jen výjimečně.
- Práci přesčas může zaměstnavatel zaměstnanci nařídit jen z vážných provozních důvodů, a to i na dobu nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami,
- Nařízená práce přesčas nesmí u zaměstnance činit více než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

Přesčas ve zdravotnictví

- Další dohodnutá práce přesčas zaměstnanců ve zdravotnictví nesmí přesáhnout v průměru 8 hodin týdně, a v případě zaměstnanců poskytovatele zdravotnické záchranné služby v průměru 12 hodin týdně, v období, které může činit nejvýše 26 týdnů po sobě jdoucích; jen kolektivní smlouva může toto období vymezit na nejvýše 52 týdnů po sobě jdoucích.

Druhy ukončení

- Dohoda
- Okamžité zrušení
- Výpověď
- Odstoupení

Zaměstnavatel může dát zaměstnanci **výpověď** jen z těchto důvodů:

- ruší-li se zaměstnavatel přemísťuje-li se zaměstnavatel nebo jeho část,
- stane-li se zaměstnanec nadbytečným
- nesmí-li zaměstnanec podle lékařského posudku dále konat dosavadní
- nesplňuje-li zaměstnanec předpoklady stanovené právními předpisy
- nesplňuje-li bez zavinění zaměstnavatele požadavky pro řádný výkon této práce;
- poruší-li zaměstnanec zvláště hrubým způsobem jinou povinnost zaměstnance stanovenou v § 301a.

Dohody o pracích mimo pracovní poměr

- Dohoda o provedení práce

300 hodin ročně

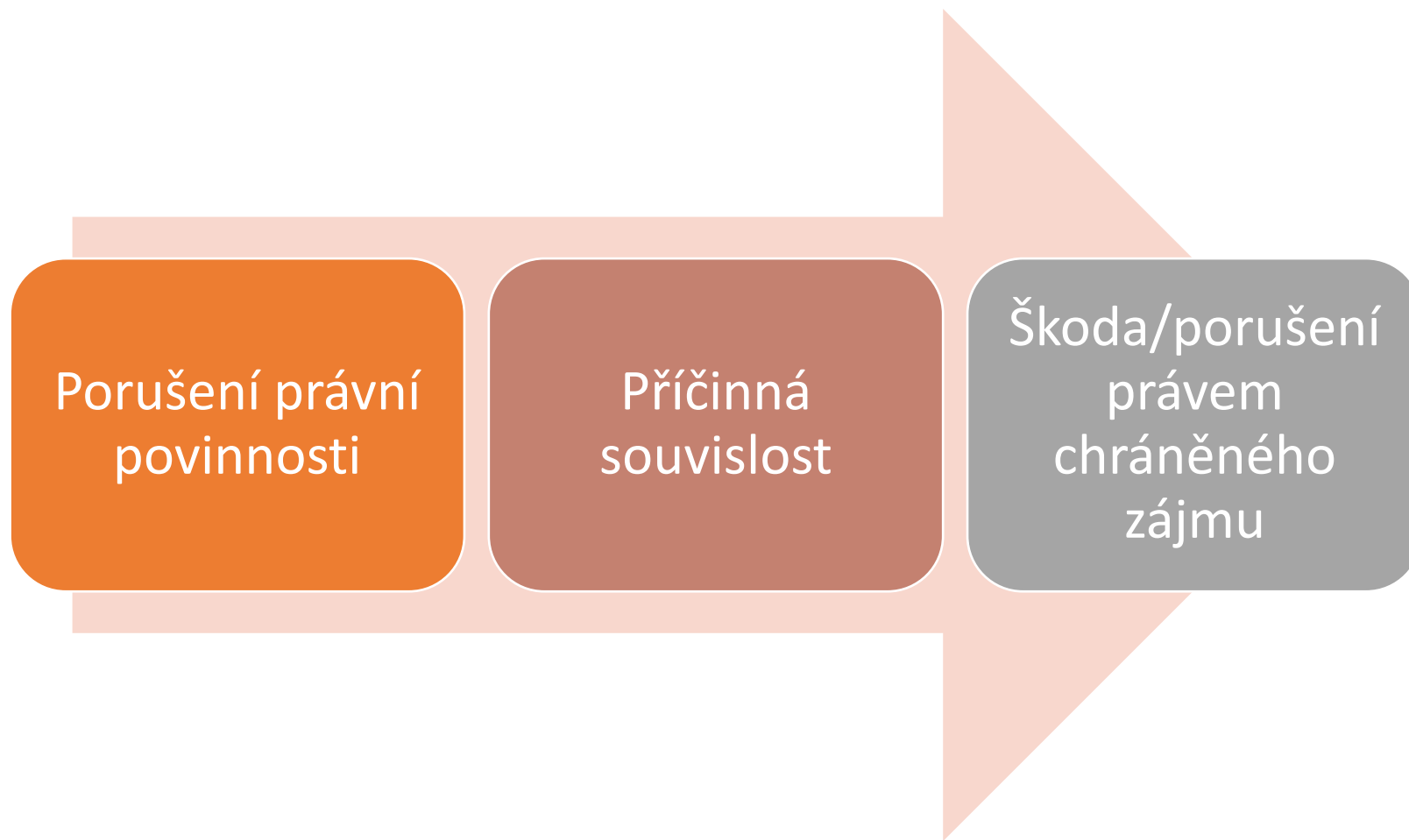
- Dohoda o pracovní činnosti

20 hodin týdně

jednostranně zrušena z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15denní výpovědní dobou

Odpoř�ednost

Předpoklady vzniku odpovědnosti

Porušení právní povinnosti

Povinnost
daná:

- Ze Smlouvy
- Ze Zákona

Typy
zavinění

- Úmysl
- Nedbalost

Druhy odpovědností

- Občanskoprávní
- Pracovněprávní
- Správní
- Trestní
- Disciplinární
- Smluvní

Protiprávnost

Porušení povinnosti stanovené právními předpisy nebo smlouvou

V oblasti poskytování zdravotních služeb (ZS) porušení např.:

- povinnosti poskytovat ZS lege artis
- povinnosti poskytovat ZS pouze se svobodným informovaným souhlasem
- povinné mlčenlivosti
- povinnosti vést řádně zdravotnickou dokumentaci

→ protiprávní jednání (delikt) – **odpovědnost za protiprávnost**, AVŠAK:

→ vznik škodlivého (protiprávního) stavu – odpovědnost bez protiprávního jednání (např. vznik nemoci z povolání) - **odpovědnost za výsledek**

Škoda, příčinná souvislost, zavinění

škoda

- hmotná škoda (tj. skutečná škoda a ušlý zisk)
- nemateriální škoda (např. újma na osobnostních právech)

příčinná souvislost

Nutno zjistit skutkový stav - škoda vznikla v důsledku protiprávního jednání či opomenutí (či nežádoucího stavu)

zavinění

→ vnitřní psychický vztah subjektu k vlastnímu protiprávnímu jednání a jeho výsledku (prokazování zavinění obtížné)

→ spojení 2 psychických prvků:

- rozumového (subjekt - vědomost a předvídání určitých výsledků)
- volního (subjekt něco chce nebo je s něčím srozuměn)

Kombinace těchto prvků a jejich intenzity – formy a stupně zavinění

→ definuje zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění (§ 15 a 16)

Zavinění

Zavinění – formy a intenzity:

- **úmysl**
  - úmysl přímý – subjekt věděl a chtěl porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem
  - úmysl nepřímý – subjekt věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn
- **nedbalost**
  - nedbalost vědomá – subjekt věděl, že může způsobem uvedeným v zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí
  - nedbalost nevědomá – subjekt nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl

Je-li zavinění předpokladem vzniku odpovědnosti – **odpovědnost subjektivní**

Není-li zavinění předpokladem vzniku odpovědnosti – **odpovědnost objektivní**

Prevence

- Ust. § 2900 a § 2902 NOZ
- Generální prevenční klauzule

- Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.

- Kdo porušil právní povinnost, nebo kdo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to bez zbytečného odkladu osobě, které z toho může újma vzniknout, a upozorní ji na možné následky.

- Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.

Náhoda

- Újmu způsobenou náhodou nahradí ten, kdo dal ze své viny k náhodě podnět, zejména tím, že poruší příkaz nebo poškodí zařízení, které má nahodilé újmě zabránit.

Příklad

- Někdo chybně označí léky a někdo jiný si je pak svévolně vezme a užije v domnění, že jde o jiný lék.

Nutná obrana

- Kdo odvrací od sebe nebo od jiného bezprostředně hrozící nebo trvající protiprávní útok a způsobí přitom útočnickovi újmu, není povinen k její náhradě.
- To neplatí, je-li zjevné, že napadenému hrozí vzhledem k jeho poměrům újma jen nepatrná nebo obrana je zcela zjevně nepřiměřená, zejména vzhledem k závažnosti újmy útočníka způsobené odvracením útoku.

Příklad

- Zdravotnický pracovník je napadán agresivním pacientem a při odvracení útoku způsobí pacientovi škodu (poškození zdraví, oděvu, aj.)
- Hodnocení přiměřenosti/nepřiměřenosti – okolnosti případu, tj. tělesná konstituce útočníka, zbraň, nebezpečnost útoku, omluvitelné vzrušení mysli toho, kdo odvracel útok nebo jiné nebezpečí
- Pozor ! odlišit agresivitu vyvolanou zdravotním stavem pacienta
- Minimalizace rizika

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

- Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.
- Nebyl-li nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.
- Kdo se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není s to ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, nahradí škodu v tomto stavu způsobenou. Společně a nerozdílně s ním nahradí škodu ti, kteří jej vlastní vinou do tohoto stavu přivedli.

Škoda na převzaté věci

- Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, neprokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak.

Příklad

- při opravách a úpravách ortopedických pomůcek
- opravy a úpravy brýlí

Škoda na odložené věci

- Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají, nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci.
- Stejně nahradí škodu provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství.
- Neuplatní-li se právo na náhradu škody u provozovatele bez zbytečného odkladu, soud je nepřizná, pokud provozovatel namítne, že právo nebylo uplatněno včas.
- Nejpozději lze právo na náhradu škody uplatnit do patnácti dnů po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět.
- Byla-li škoda způsobena na věci odložené v dopravním prostředku hromadné dopravy, nahradí se jen podle ustanovení o náhradě škody způsobené provozem dopravního prostředku.

Škoda způsobená radou nebo informací

- Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti.
- Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.

Pojmy pracovní úraz a nemoc z povolání

Pojmy pracovní úraz a nemoc z povolání

pracovní úraz

poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim

- nezávisle na jeho vůli
- krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů
- při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

nemoc z povolání

nemoci uvedené ve zvláštním právním předpisu

Role práva v organizaci zdravotní péče

Listina Základních Práv a Svobod

Hospodářská, sociální a kulturní práva (některá)

- Každý má právo na ochranu zdraví.
- právo na bezplatnou zdravotní péči
- právo na zdravotní pomůcky za podmínek,
- Každý má právo na vzdělání.
- právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu,
- právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost

Odpovědné instituce s celostátní působností

- Vláda ČR
  - Ministerstvo zdravotnictví
    - SÚKL
    - Státní ústavy/ ústavy/ centra
    - Fakultní nemocnice
    - Krajské hygienické stanice
    - Institut postgraduálního vzdělávání
    - Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
- Zdravotní pojišťovny
- Ostatní orgány státní moce

Ministerstvo zdravotnictví

- ústředním orgánem státní správy pro:
  - zdravotní služby,
  - ochranu veřejného zdraví,
  - zdravotnickou vědeckovýzkumnou činnost,
  - poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti,
  - zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami, vyhledávání,
  - ochranu a využívání přírodních léčivých zdrojů, přírodních léčebných lázní a zdrojů přírodních minerálních vod,
  - léčiva a prostředky zdravotnické techniky pro prevenci, diagnostiku a léčení lidí,
  - zdravotní pojištění a zdravotnický informační systém,

Osoby odpovědné na lokální úrovni

Kraje

Obce

Poskytovatelé zdravotních služeb

Zdravotničtí pracovníci

IPVZ - Institut postgraduálního vzdělávání

- dříve Ústav pro doškolení lékařů (ÚDL) a později Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů (ILF),
- Pedagogická činnost (Akreditované kurzy, celoživotní vzdělávání, specializační vzdělávání)
- Administrativní činnost
- Souběh činností s fakultami a zdravotnickými zařízeními

SÚKL – Státní ústav pro kontrolu léčiv

Léčiva

- Klinické hodnocení léčiv
- Registrace léčiv
- Dozor nad výrobou léčiv
- Distribuce léčiv

Zdravotnické prostředky

Tkáně a buňky

ÚZIS

Subjektivita a Svěprávnost

Subjektivita

- „právní osobnost“
- §15 OZ - Právní osobnost je způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti.
- Schopnost mít práva a povinnosti
- Způsobilost být účastníkem právních vztahů
- Od narození až do smrti

Svéprávnost

- Možnost právně jednat
- Možnost nabývat práva
- Možnost zavazovat se k povinnostem
- Jednání na základě své vlastní vůle

Svéprávnost a zletilost

- Plně svéprávným se člověk stává zletilostí.
- Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku
- Lze – přiznat svéprávnost soudně, uzavřít manželství

Omezení svéprávnosti

- lze přistoupit jen v zájmu člověka, jehož se to týká,
- po jeho zhlédnutí a s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti.
- musí být důkladně vzaty v úvahu rozsah i stupeň neschopnosti člověka postarat se o vlastní záležitosti.
- Omezit svéprávnost člověka lze jen tehdy, hrozila-li by mu jinak závažná újma a nepostačí-li vzhledem k jeho zájmům mírnější a méně omezující opatření.

Opatrovník

- V rozhodnutí o omezení svéprávnosti jmenuje soud člověku opatrovníka.
- Při výběru opatrovníka přihlédne soud k přáním opatrovance, k jeho potřebě i k podnětům osob opatrovanci blízkých, sledují-li jeho prospěch,
- Rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezabavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.

Zákonní zástupci nezletilého

Rodičovství

Osvojení

Poručenství

Opatrovnictví

Pěstounství

Rodičovství

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

Otcem je:

- manžel matky
- u neprovdané souhlasné prohlášení
- Určí soud

Popřít otcovství lze do šesti let věku (subjektivní lhůta 6 měsíců)

Osvojení

- Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu.
- Rozhoduje soud
- Mohou se stát manželé, výjimečně jen jeden z nich
- Věkový rozdíl min 16 let
- nemůže být rozhodnuto bez souhlasu dítěte, rodičů dítěte

Poručenství

- Není-li rodič ani osvojitel přidělí soud dítěti poručníka
- Nenajde-li se vhodná fyzická osoba, může jím být orgán sociálněprávní ochrany

Opatrovnictví dítěte

- Není tam vztah rodič-dítě
- Osoba, kterou určí soud v případě potřeby hájit zájmy dítěte ve střetu se zákonným zástupcem
- Například správa jmění dítěte

Pěstounství

- Dítě má rodiče, kteří nejsou schopni se starat
- Soud ustanoví pěstouna
- Rodiče mají pořád vyživovací povinnost a „práva“ k dítěti

Zásah do integrity člověka

Obecné pravidlo

- nikdo nesmí zasáhnout do integrity jiného člověka bez jeho souhlasu
  - souhlasu uděleného s vědomím o povaze zásahu a o jeho možných následcích
  - Souhlasí-li někdo, aby mu byla způsobena závažná újma, nepřihlíží se k tomu;

Zdravotnický zákrok a informovaný souhlas

Občanský zákoník

- Kdo chce provést na jiném člověku zákrok, vysvětlí mu srozumitelně povahu tohoto zákroku.
- Vysvětlení je řádně podáno, lze-li rozumně předpokládat, že druhá strana pochopila způsob a účel zákroku včetně očekávaných následků i možných nebezpečí pro své zdraví, jakož i to, zda přichází v úvahu případně i jiný postup.

Zákon o zdravotních službách

- Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem, nestanoví-li tento zákon jinak.
- Informovaný souhlas je, pokud je pacientovi před vyslovením souhlasu podána informace podle
- Zákonný zástupce má právo klást otázky;

Forma souhlasu

OZ

- Písemnou formu, má-li být oddělena část těla, která se již neobnoví.
- Písemnou formu vyžaduje i souhlas k
- a) lékařskému pokusu na člověku, nebo
- b) zákroku, který zdravotní stav člověka nevyžaduje; to neplatí, jednali se o kosmetické zákroky nezanechávající trvalé nebo závažné následky.

ZOS

- Písemná
  - Obecně pouze pokud tak určí poskytovatel
  - Vždy u hospitalizace
  - Asistovaná reprodukce, sterilizace
  - Psychochirurgický výkon
  - Ověřování nových postupů
  - Klinické studie ....

Specifika nezletilých pacientů

Při poskytování zdravotních služeb nezletilému pacientovi:

- zjistit jeho názor na poskytnutí zamýšlených zdravotních služeb, jestliže je to přiměřené rozumové a volní vyspělosti jeho věku.
- názor musí být zohledněn jako faktor, jehož závažnost narůstá úměrně s věkem a stupněm rozumové a volní vyspělosti nezletilého pacienta.
- nezletilému pacientovi lze zamýšlené zdravotní služby poskytnout na základě jeho souhlasu, jestliže je provedení takového úkonu přiměřené jeho rozumové a volní vyspělosti odpovídající jeho věku.
- Jinak zákonný zástupce

Souhlas zákonného zástupce

- Se souhlasem ZZ, informace nezbytné k informovanému souhlasu se podají oběma
- Pokud je nezletilý způsobilý dát souhlas sám podá se zák. zástupci pouze informace o poskytnutých zdrav. službách nebo zdravotním stavu nezletilého pacienta
- U neodkladné a akutní péče, kdy není možné dost rychle získat souhlas ZZ rozhoduje zdravotnický pracovník (Pozor, zaznamenat do zdrav. Dokumentace!)

Právo na nepřetržitou přítomnost zdravotnického zástupce

- Při poskytování všech zdravotních služeb
  - v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb; to neplatí, jde-li o osoby ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence;
- Hospitalizace
  - umožnit pobyt zákonného zástupce nebo opatrovníka, nebo osoby jimi pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem nebo pacientem s omezenou svéprávností,
  - pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení nebo nebude narušeno poskytování zdravotních služeb anebo takový pobyt není na základě jiného právního předpisu vyloučen,

Zacházení s člověkem po smrti

Tělo zemřelého

Prohlídka těla

- třeba provést vždy; jejím účelem je zjistit smrt osoby, pravděpodobné datum a čas úmrtí, pravděpodobnou příčinu smrti a dále určit, zda bude provedena pitva.

Pitva

- **patologicko-anatomické**, které se provádějí za účelem zjištění základní nemoci .... a k ověření klinické diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnickém zařízení smrtí z chorobných příčin,
- **zdravotní**, které se provádějí za účelem zjištění příčiny smrti a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob, které zemřely mimo zdravotnické zařízení nebo v něm náhlým, neočekávaným nebo násilným úmrtím, včetně sebevraždy,
- **soudní**, které se provádějí při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem
- **anatomické**, které se provádějí k výukovým účelům nebo pro účely vědy a výzkumu v oblasti zdravotnictví.